

Я. І. Черненко
аспірант кафедри математики та методики
навчання математики
ЧНУ ім. Б. Хмельницького, м. Черкаси
useryana08@gmail.com

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ НАСТУПНОСТІ У НАВЧАННІ МАТЕМАТИКИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ ТА ПТНЗ

Під *наступністю* у навчально-виховній діяльності Гордійчук Г. Б. розуміє встановлення співвідношень між цілями, змістом, методами, засобами, організаційними формами цієї діяльності за послідовними етапами навчання і виховання, які дають змогу будувати кожний новий етап пізнання з оперттям на минулий досвід учня [2]. Успішна реалізація наступності у навчанні математики в основній школі та професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ) неможлива без урахування специфіки контингенту учнів, їх вікових і психологічних особливостей. Деякі з них перераховані нижче.

1. Низький рівень знань з математики.

Переважна більшість учнів, які вступають до ПТНЗ, мали в школі з математики оцінки низького та середнього рівня. Наявність великої кількості прогалин у знаннях за основну школу заважає успішно оволодіти новими знаннями.

2. Відсутність бажання вчитися.

Загальноосвітні предмети часто сприймаються учнями ПТНЗ як неприємний шкільний додаток.

3. Наявність сформованих установок «це я не знаю», «не можу», «це не цікаво», «мені це не потрібно».

Ставлення до математики як до предмета важкого і незрозумілого заважає сприймати нові знання і помічати можливості їх застосування.

4. Збірний колектив (в одній групі зібрані діти з різних населених пунктів, різних шкіл, класів).

Учнів однієї групи навчали різні вчителі, в кожного з яких був свій стиль викладання, рівень вимогливості, підхід до роботи з дітьми з низьким рівнем навчальних досягнень.

5. Страх перед новим колективом, новими викладачами.

Для того, щоб підвищити рівень знань учнів ПТНЗ з математики, зокрема з геометрії, на початку першого курсу важливо якісно провести діагностику знань, навичок і вмінь учнів. Своєчасне виявлення прогалин у знаннях першокурсників дасть змогу вчителю підібрати оптимальні методи, форми роботи для їх усунення. Ліквідація прогалин у природничо-математичних знаннях учнів на I-му курсі ПТНЗ є однією з педагогічних умов забезпечення наступності вивчення природничо-математичних дисциплін у неповній середній загальноосвітній школі і ПТНЗ [1]. Наприклад, для засвоєння теми «Перпендикулярність прямих і площин у просторі», яка вивчається на уроках геометрії на I-му курсі ПТНЗ, учні мають знати теорему Піфагора і вміти застосовувати її до розв'язування задач. Повторення навчального матеріалу за основну школу на уроках геометрії необхідне не лише на I-му курсі ПТНЗ. На нашу думку, доцільно деякі теми винести на повторення на початку другого року навчання. Наприклад, на II курсі на уроках геометрії учні вчитимуться обчислювати площі бічних та повних поверхонь геометричних тіл, їх об'єми. Для цього потрібно знати властивості многокутників, формули для обчислення їх площ. А вони, навіть повторені на початку I курсу, вже забудуться. Варто також звернути увагу на стиль математичних записів, єдину символіку, культуру математичного мовлення.

Викликати в учнів бажання навчатися можна систематично приділяючи увагу мотивації навчальної діяльності на уроках математики, зокрема геометрії. Мотивація навчальної діяльності, застосування математичних знань у різних сферах життя і, особливо, у майбутній професійній діяльності дозволить пробудити в учнях пізнавальний інтерес до математики. Особливо ефективною є організація самостійної групової роботи по знаходженню можливостей застосування навчального матеріалу.

Для подолання негативних психологічних установок, залучення учнів до роботи на уроці, розвитку важливих особистісних якостей варто намагатися створити ситуацію успіху на уроках. Тому важливим є вміння вчителя організувати навчальний процес так, щоб було за що похвалити учня, помітити його навіть невеликий успіх, вселити віру в свої можливості. Наприклад, повторення у формі евристичної бесіди дозволяє представити ситуацію так, наче учень сам пригадав

означення, властивість, теорему тощо. Такий підхід часом перетворює вчорашнього двієчника, байдужого до математики, у активного учасника навчального процесу.

Учні, зібрані в одну групу, навчалися в різних школах, проживали в різних населених пунктах. Там у кожного вже були своє місце в колективі, свій стиль поведінки на уроках і сформоване ставлення до геометрії як до навчального предмета. Новий викладач має докласти зусиль, щоб завоювати увагу та прихильність першокурсників, зацікавити своїм предметом, привчити до виконання своїх вимог.

Для дітей даного віку важливою є думка оточуючих. На початку I курсу підлітки особливо бояться осоромитися перед новими одногрупниками та вчителями. Тому виходити до дошки та відповідати на індивідуальне запитання вчителя для багатьох учнів психологічно важко. Страх бути осміяним стримує навіть не дуже дисциплінованих. Враховуючи цю вікову особливість вчитель має підбирати відповідні форми роботи.

Отже, урахування специфіки контингенту учнів, їх вікових і психологічних особливостей сприятиме успішній реалізації принципу наступності у навчанні математики в основній школі та ПТНЗ.

Література

1. Гамезо М. В. Возрастная и педагогическая психология : Учеб. пособие для студентов всех специальностей педагогических вузов / М. В. Гамезо, Е. А. Петрова, Л. М. Орлова. – М. : Педагогическое общество России, 2003. – 512 с.
2. Гордійчук Г. Б. Педагогічні умови забезпечення наступності вивчення природничо-математичних дисциплін у загальноосвітніх школах та професійно - технічних училищах : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Г. Б. Гордійчук . – Вінниця : Б.в., 2006 . – 20 с.
3. Чубар В. В. Наступність профільного навчання технологій у загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладах / Василь Васильович Чубар // Наукові записки КДПУ. Серія : Проблеми методики фізико - математичної і технологічної освіти / ред. Величко С. П. [та ін.]. – Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. – Вип. 5, ч. 2. – С. 229-233.

Анотація. Черненко Яна Ігорівна. Проблеми реалізації наступності у навчанні математики в основній школі та ПТНЗ. Автором розглянуто деякі

вікові та психологічні особливості учнів професійно-технічних навчальних закладів, описано специфіку контингенту учнів ПТНЗ.

Ключові слова: *математика, наступність у навчанні, ПТНЗ.*

Аннотация. *Черненко Яна Игоревна. Проблемы реализации преемственности в обучении математике в основной школе и ПТУ. Автором рассмотрены некоторые возрастные и психологические особенности учеников профессионально-технических учебных заведений, описано специфику контингента учащихся ПТУ.*

Ключевые слова: *: математика, преемственность в обучении, ПТУ.*

Summary. *Chernenko Ya. Problems of continuity in the teaching of mathematics in primary schools and vocational schools. The author examines some age and psychological characteristics of students of vocational schools, describing the specific contingent of vocational students.*

Key words: *vocation school, mathematics, continuity in the teaching.*